

роботи є гістологічне дослідження з метою вивчення мікроструктурних змін в органах і тканинах за панлейкопенії.

Література

1. Заволока А. А. Захворювання диких і екзотичних тварин і їх роль в захворюванні людей / А. А.Заволока // VetPharma. – 2013. – 3 (14). – С. 21–30.
2. Ящук О. В. Моніторинг розповсюдження вірусів серед домашніх котів і собак у м. Дніпропетровськ / О. В. Ящук, Н. В. Черевач, А. І. Вінніков // Вісник Дніпропетровського університету. Біологія, медицина. – 2014. – 5(1). – С. 23–27.
3. Сулимов А. А. Парвовирусные инфекции плотоядных. Часть 3. Панлейкопения домашних кошек / А. А. Сулимов, В. И. Уласов // Российский ветеринарный журнал. – 2008. – № 4. – С. 41–44.
4. Truyen U. Feline panleukopenia / Uwe Truyen, Diane Addie, Sándor Belák et al. // J. of Feline Medicine and Surgery. – 11 (7). – pp. 538–546. – Режим доступу до журн. : <http://www.sciencedirect.com/science/journal/1098612X/11/7>
5. Сулимов А. А. Вирусные болезни кошек / А. А. Сулимов. – Москва: Колос, 2004. – 86 с.
6. Battilani M. Genetic complexity and multiple infections with more Parvovirus species in naturally infected cats / Mara Battilani, Andrea Balboni, Martina Ustulin et al. // Veterinary Research. – 2011. – 42:43. – Режим доступу до журн. : <http://www.veterinaryresearch.org/content/42/1/43>

Стаття надійшла до редакції 13.04.2015

УДК 619:612.017:619:616.235:637.2.053

Левківська Н. Д., к.вет.н., ст. викладач, Левківський Д. М., к.вет.н., доцент ©

Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького, Львів, Україна

ПОКАЗНИКИ НЕСПЕЦИФІЧНОЇ РЕЗИСТЕНТНОСТІ ОРГАНІЗМУ ТЕЛЯТ ЗА ЛІКУВАННЯ КАТАРАЛЬНОЇ БРОНХОПНЕВМОНІЇ

Вивчення показників неспецифічної резистентності організму телят, хворих на катаральну бронхопневмонію, показали, що при катаральній бронхопневмонії телят з носових витікань виділено таку мікрофлору: *Pseudomonas aeruginosa*, *Staphylococcus epidermidis*, *Staphylococcus aureus*, *Streptococcus pneumoniae*, *Escherichia coli*. Мікрофлора, виділена з носових витікань телят, хворих на катаральну бронхопневмонію, малочутлива до антибіотиків. У телят, хворих на катаральну бронхопневмонію, відзначають збільшення кількості лейкоцитів на 2,98 г/л, що вказує на наявність запального процесу. У лейкограмі збільшується кількість еозинофілів і паличкоядерних нейтрофілів. Кількість лімфоцитів на 21,3 % більша, порівняно з клінічно здоровими телятами, що вказує на зсув «ядра» вліво. Захворювання телят катаральною бронхопневмонією викликає суттєві зміни в організмі тварин: ЦіК в 1,8 рази порівняно зі здоровими тваринами; концентрація Ig G була на 3,9 мг/мл більше порівняно з телятами контрольної групи. При катаральній бронхопневмонії телят аерозольна обробка їх 5 % емульсією прополісу проявляє високу терапевтичну ефективність.

Ключові слова: катаральна бронхопневмонія, лейкограма, ЦіК, імуноглобуліни, 5 % емульсія прополісу.

УДК 619:612.017:619:616.235:637.2.053

Левкивская Н. Д., к.вет.н., ст. преподаватель, **Левкивский Д. Н.**, к.вет.н., доцент
Львовский национальный университет ветеринарной медицины и биотехнологий
имени С. З. Гжицкого, Львов, Украина

ПОКАЗАТЕЛИ НЕСПЕЦИФИЧЕСКОЙ РЕЗИСТЕНТНОСТИ ОРГАНИЗМА ТЕЛЯТ ПРИ ЛЕЧЕНИИ КАТАРАЛЬНОЙ БРОНХОПНЕВМОНИИ

*Изучение показателей неспецифической резистентности организма телят, больных катаральной бронхопневмонией, показали, что при катаральной бронхопневмонии телят из носовых вытеканий выделено такую микрофлору: *Pseudomonas aeruginosa*, *Staphylococcus epidermidis*, *Staphylococcus aureus*, *Streptococcus pneumoniae*, *Escherichia coli*. Микрофлора, выделенная из носовых вытеканий телят, больных катаральной бронхопневмонией, малочувствительна к антибиотикам. У телят, больных катаральной бронхопневмонией, отмечают увеличение количества лейкоцитов на 2,98 г/л, что указывает на наличие воспалительного процесса. В лейкограмме увеличивается количество эозинофилов и палочкоядерных нейтрофилов. Количество лимфоцитов на 21,3 % больше, по сравнению с клинически здоровыми телятами, что указывает на сдвиг «ядра» влево. Заболевания телят катаральной бронхопневмонией вызывает существенные изменения в организме животных: ЦИК в 1,8 раза по сравнению со здоровыми животными; концентрация Ig G была на 3,9 мг/мл больше по сравнению с телятами контрольной группы. При катаральной бронхопневмонии телят аэрозольная обработка их 5 % эмульсией прополиса проявляет высокую терапевтическую эффективность.*

Ключевые слова: катаральная бронхопневмония, лейкограмма, ЦИК, иммуноглобулины, 5 % эмульсия прополиса.

UDC 619: 612,017: 619: 616,235: 637.2.053

Levkivska N. D., k.vet.n. Art. Teacher, **Levkivsky D. N.**, k.vet.n., Associate Professor
Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnology
named after S. Z. Gzhitsky

INDICATORS OF NONSPECIFIC RESISTANCE OF CALVES IN THE CATARRHAL BRONCHOPNEUMONIA TREATMENT

*The researches of indicators of nonspecific resistance of calves for catarrhal pneumonia showed that it was leak such microflora from the nostrils in calves, which suffer from catarrhal bronchopneumonia: *Pseudomonas aeruginosa*, *Staphylococcus epidermidis*, *Staphylococcus aureus*, *Streptococcus pneumoniae*, *Escherichia coli*. Microflora isolated from leaks from the calves` nostrils, which have been catarrhal pneumonia patients, is insensitive to antibiotics. Calves suffering from catarrhal bronchopneumonia noted an increase in the number of leukocytes to 2,98 g/l, which indicates the presence of inflammation. It is increased number of eosinophils and band neutrophils in leucogram. Lymphocyte count is greater than 21,3 %, compared to clinically normal calves indicates that the shift of the «core» to the left. Diseases of calves catarrhal bronchopneumonia causes significant changes in animals: CIC 1,8-fold compared with healthy animals; concentration of Ig G was 3,9 mg/ml increase compared to calves in the control group. The treatment of calves suffering from catarrhal bronchopneumonia with 5 % aerosol of propolis emulsion exhibits a high therapeutic efficacy.*

Key words: *catarrhal bronchopneumonia, leukogram, CIC, immunoglobulins, a 5 % emulsion of propolis.*

Вступ. Респіраторні хвороби у телят є одними з актуальних проблем у ветеринарній медицині, які реєструються стаціонарно. Серед них найбільш поширена катаральна бронхопневмонія.

Бронхопневмонія телят завдає значних економічних збитків тваринництву, зокрема від зменшення продуктивності, загибелі поголів'я і витрат на лікування [1]. У господарствах України різних форм власності в перші 8 тижнів життя телят гине до 15 %. Це обумовлюється низьким рівнем їхньої резистентності через недостатню і неповноцінну годівлю, незадовільне утримання корів у період тільності, що призводить до порушення ембріонального розвитку, зниження вмісту рівня імуноглобулінів, імунокомпетентних клітин, вітамінів, мікро- і макроелементів в молозиві і молоці [2].

Як відомо, бронхопневмонія є захворюванням поліетіологічної природи.

Причиною виникнення даного захворювання є недостатність імунних механізмів захисту організму, активізація умовно патогенних мікроорганізмів, які стаціонарно перебувають в дихальних шляхах здорових тварин. Вирішальне значення в етіології бронхопневмонії набуває зниження реактивності і сенсibiliзація організму телят умовно патогенними мікроорганізмами [3, 4]. Одним з «пускових механізмів» ураження тварин катаральною бронхопневмонією є зниження імунологічної реактивності організму, якому сприяють такі чинники як імунодефіцит організму тварин, а також несприятливі умови навколишнього середовища (антисанітарні умови утримання, підвищена вологість приміщень та ін.) [5, 6, 7]. Зазначені чинники значно знижують стійкість організму тварин до інфекційних захворювань, особливо до таких, збудниками яких є умовно-патогенна мікрофлора.

В даний час для лікування при бронхопневмонії телят застосовують антибіотики [8, 9, 10], але в результаті частого застосування антибіотикотерапії більшість бактерій стали резистентними до препаратів бензилпеніциліну і тетрациклінів. Тому актуальною проблемою лікування тварин при бронхопневмоніях бактеріальної етіології є пошук нових антимікробних засобів високої терапевтичної ефективності.

Мета роботи – вивчити ефективність аерозольної обробки телят, хворих на катаральну бронхопневмонію, 5 % емульсією прополісу і визначити стан неспецифічної резистентності організму телят після проведеної терапії.

Матеріал і методи дослідження. Дослідження проводилися на тваринницькій фермі ТОВ «Правда» Бродівського району Львівської області. Матеріалом дослідження була 5 % емульсія прополісу, терапевтичну дію якої вивчали на телятах, хворих на катаральну бронхопневмонію. Телят підбирали за принципом аналогів з урахуванням віку і тяжкості клінічного стану тварин. У хворих телят проводили клінічний огляд, вимірювали температуру, визначали кількість носових виділень, наявність кашлю, перкусією грудної клітки у ділянці легенів визначали зону ураження.

Проводили бактеріологічне дослідження виділень. Витікання з носа висівали на молочно-сольовий агар, на сироватковий МПА з глюкозою, кров'яний МПА з 0,5% глюкози, середовище Ендо.

Визначення патогенності *Staphylococcus aureus*, виділених у хворих телят, проводили біопробою на 1–2-добових курчатах [11]. Патогенність *Streptococcus pneumoniae* визначали біопробою на білих мишах [12].

З виділених з ніздрів мікроорганізмів визначали чутливість до 5 % емульсії прополісу.

Для лікування телят, хворих на катаральну бронхопневмонію, застосовували аерозольну обробку 5 % емульсією прополісу. Телят поміщали в камеру для аерозольної обробки об'ємом 18 м³ і за допомогою аерозольного генератора (САГ-1) обробляли 5 % емульсією прополісу при експозиції 40 хвилин. Обробку телят проводили щодня протягом 7 днів поспіль.

Заявлена нами методика лікування усуває недоліки аналога і забезпечує високий лікувальний ефект, нормалізацію показників крові і одужання тварин після 2-кратного застосування при меншій концентрації препарату прополісу, що є економічно вигідним для господарств.

Лікувальний засіб для аерозольного розпилення додатково збагачують вітаміном С, а як препарат прополісу використовують 5 % емульсію в дистильованій воді при такому складі засобу для аерозольного розпилення в камері об'ємом 18 м³: 5 % емульсія прополісу – 900 мл, 20 % розчин глюкози – 20 мл, вітамін С 10 % – 10 мл [4].

Терапевтичну ефективність 5 % емульсії прополісу визначали за клінічним станом тварин і результатами бактеріологічних та гематологічних показників крові.

У хворих тварин до початку і після лікування визначали стан неспецифічної резистентності організму за кількістю лейкоцитів, еритроцитів, показників лейкограми.

Рівень циркулюючих імунних комплексів проводили методом преципітації з використанням поліетиленгліколю з молекулярною масою 6000 Дальтон [13]. Вміст імуноглобулінів у сироватці крові визначали методом радіальної імунодифузії за Манчіні, який полягає в тому, що імуноглобуліни дифундують в агар, що містить моноспецифічну сироватку, утворюючи кільце преципітації, ширина якого прямо пропорційна кількості імуноглобулінів.

Результати досліджень.

Аналіз результатів бактеріологічних досліджень щодо носових витіків у телят, хворих на катаральну бронхопневмонію, показує наявність у дослідженому матеріалі таких мікроорганізмів: *Pseudomonas aeruginosa*, *Staphylococcus epidermidis*, *Staphylococcus aureus*, *Streptococcus pneumoniae*, *Escherichia coli*.

Слід зазначити, що з витікань з ніздрів клінічно здорових телят виділяли *Staphylococcus epidermidis*. Отже, це облигатна форма бактерій, яка не викликає токсичної дії.

Результати досліджень, показують, що виділені культури *Staph. aureus* належать до патогенних, оскільки проявляють плазмокоагуляційну гемолітичну дію, а *Str. pneumoniae* викликає гемоліз еритроцитів, що вказує на високу токсичність. При постановці біопроби відзначалася загибель лабораторних тварин. За ферментативними властивостями культури *E. coli*, виділені з витікань з ніздрів телят, хворих катаральною бронхопневмонією, відповідали *E.coli*. Культури *Ps. aeruginosa* утворювали піоціанін, викликали гемоліз, зброджували глюкозу і не розщеплювали сахарозу і лактозу.

Отримані результати дають підставу стверджувати, що виділені культури мікроорганізмів, особливо *Staphylococcus aureus*, *Streptococcus pneumoniae* є високо патогенними.

У виділених культурах мікроорганізмів визначали чутливість до антибактеріальних препаратів. Результати досліджень представлені в таблиці 1. Аналіз проведених досліджень свідчить, що до 11 антибактеріальних препаратів

високої чутливості культури *Staph. aureus*, *E. coli* і *Str.pneumoniae* не виявлено. З 15 культур *Staph. aureus* чутливими були до: левоміцетину – 11; неоміцину – 10; байтрилу – 13; цефалексину – 15; поліміксину – 10. *Str. pneumoniae* були резистентними до всіх антибактеріальних препаратів. Чутливість культур *E. coli* до антибактеріальних препаратів була значно нижчою, до окремих препаратів з 10 культур чутливими були від 1 до 7 культур. Слід зазначити, що окремі культури *Staph. aureus* і *E. coli* одночасно були резистентними до 5–7 антибактеріальних препаратів.

Результати гематологічних досліджень показників крові телят свідчать, що у телят, хворих на катаральну бронхопневмонію, настає збільшення кількості лейкоцитів на 2,98 г/л, що вказує на наявність запального процесу. У лейкограмі відзначається збільшення кількості еозинофілів і паличкоядерних нейтрофілів. Кількість лімфоцитів було на 21,3 % більше, порівняно з клінічно здоровими телятами, що вказує на зсув «ядра» вліво.

Таблиця 1

Чутливість мікрофлори, виділеної з носових витіків у телят, хворих на катаральну бронхопневмонію, до антибактеріальних препаратів

Препарати	<i>Staph.aureus</i> , n=15		<i>E.coli</i> , n=10		<i>Str.pneumoniae</i> , n=5	
	чутл.	не чутл.	чутл.	не чутл.	чутл.	не чутл.
Неоміцин	10	5	4	6	-	5
Еритроміцин	-	15	-	10	-	5
Оксацилін	5	10	4	6	-	5
Стрептоміцин	10	5	5	5	-	5
Поліміксин	10	5	-	10	-	5
Цефалексин	15	-	5	5	-	5
Тетрациклін	8	7	5	5	-	5
Байтрил	13	2	4	6	-	5
Амоксицилін	4	11	-	10	-	5
Клоксацилін	5	10	-	10	-	5
Левоміцетин	11	4	4	6	-	5

В даний час при лікуванні телят, хворих на катаральну бронхопневмонію, застосовують антибіотики групи пеніциліну і тетрацикліну. Однак, тривале їх застосування призвело до зниження терапевтичної ефективності внаслідок утворення антибіотикорезистентних штамів бактерій. Це стало підставою для пошуку більш ефективних засобів лікування тварин при бактеріальних інфекціях, в тому числі і при катаральній бронхопневмонії телят.

Застосовуючи 5 % емульсію прополісу для аерозольної обробки телят, хворих на катаральну бронхопневмонію, поруч з бактерицидною дією на мікрофлору нами встановлено позитивний вплив на нормалізацію гемолітичних показників крові телят (табл. 2).

Кількість лімфоцитів у телят, хворих на катаральну бронхопневмонію, поступалися тваринам контрольної групи. Проведене лікування тварин із застосуванням 5 % аерозольної обробки емульсією прополісу сприяло достовірному наближенню клітинних показників еозинофілів, паличкоядерних нейтрофілів і лімфоцитів до показників тварин контрольної групи.

Показники неспецифічної резистентності телят, хворих на катаральну бронхопневмонію, визначали за класами імуноглобулінів, циркулюючих імунних комплексів (табл. 3).

ЦІК – важлива ланка імунітету, спрямована на нейтралізацію біологічної активності антигенів. У невеликій концентрації імунні комплекси постійно присутні в сироватці крові здорових тварин, яка вважається як нормальна. Це є наслідком постійної стимуляції імунної системи. Однак, в окремих випадках механізм виведення ЦІК порушується, що призводить до надмірного накопичення циркулюючих імунних комплексів і обумовлює патологію.

Таблиця 2

Лейкограма крові телят, хворих на катаральну бронхопневмонію, після аерозольної обробки 5 % емульсією прополісу (M±m; n=7)

Група тварин	Лейкограма									
	лейкоцити, Г /л	Еритроцити, Т /л	Базофіли	Еозинофіли	Мієлоцити	Нейтрофіли			Лімфоцити	Моноцити
						Юні	Паличко ядерні	Сегмент оядерні		
Контроль-на група	6,0± 0,38	6,52± 0,6	0	2,28± 0,18	-	-	2,8± 0,48	21,71± 1,91	67,0± 4,4	4,1± 0,42
Дослід-на група	6,45± 1,4	6,1± 0,44	1,3± 0,3	3,6± 0,4*	-	-	3,4± 0,4	22,8± 2,5	67,57± 1,96	4,4± 0,5

Ступінь вірогідності: *— $P < 0,02$ відносно початку лікування

Таблиця 3

Показники циркулюючих імунних комплексів і імуноглобулінів у сироватці крові телят, хворих на катаральну бронхопневмонію (M±m, n=7)

Група телят	Ig G мг/мл	Ig M мг/мл	Ig A мг/мл	ЦІК, мМоль/л
Контрольна	6,5±0,19	0,3±0,01	0,5±0,01	93,4± 4,0
Дослідна	10,4±0,43*	0,9±0,05*	0,8±0,01	168,0±3,1

Результати досліджень ЦІК у крові телят, хворих на катаральну бронхопневмонію, показали, що в сироватці крові відзначається підвищений рівень ЦІК у 1,8 рази в порівнянні зі здоровими. Важливим фактором захисту організму є імуноглобуліни класів А, М, G. У телят, хворих на катаральну бронхопневмонію, концентрація Ig G була на 3,9 мг / мл більше порівняно з телятами контрольної групи. Отримані результати свідчать про те, що захворювання телят супроводжується пригніченням захисних сил організму досліджуваних телят.

Результати досліджень ЦІК у крові телят, хворих на катаральну бронхопневмонію, після аерозольної обробки (табл. 4) показали, що в сироватці крові відзначається зниження рівня ЦІК в 1,6 рази порівняно з даними хворих тварин. У тварин після лікування концентрація Ig G була на 1,47 мг/мл більшою порівняно з хворими телятами.

Таблиця 4

Показники циркулюючих імунних комплексів і імуноглобулінів у сироватці крові телят, хворих на катаральну бронхопневмонію, після аерозольної обробки 5% емульсією прополісу (M±m, n=7)

Група телят	Ig G мг/мл	Ig M мг/мл	Ig A мг/мл	ЦІК, мМоль/л
До лікування	10,4±0,43*	0,9±0,05*	0,8±0,01	168,0±3,1
Після лікування	11,87±1,29	0,9±0,1	1,05±0,01	106,75±5,04

Висновки.

1. При катаральній бронхопневмонії телят з витікань з ніздрів виділено таку мікрофлору: *Pseudomonas aeruginosa*, *Staphylococcus epidermidis*, *Staphylococcus aureus*, *Streptococcus pneumoniae*, *Escherichia coli*.

2. Мікрофлора, виділена з носових витікань телят, хворих на катаральну бронхопневмонію, малочутлива до антибіотиків.

3. У телят, хворих на катаральну бронхопневмонію, відзначають збільшення кількості лейкоцитів на 2,98 г/л, що вказує на наявність запального процесу. У лейкограмі збільшується кількість еозинофілів і паличкоядерних нейтрофілів. Кількість лімфоцитів на 21,3 % більша порівняно з клінічно здоровими телятами, що вказує на зсув «ядра» вліво.

4. Захворювання телят катаральною бронхопневмонією викликає суттєві зміни в організмі тварин, а зокрема в крові, відзначається підвищенням захисних функцій організму тварин, ЦІК в 1,8 рази в порівнянні зі здоровими тваринами; імуноглобулінів класів А, М, G, зокрема, концентрація Ig G була на 3,9 мг/мл більше порівняно з телятами контрольної групи.

5. При катаральній бронхопневмонії телят 5 % аерозольна обробка їх емульсією прополісу проявляє високу терапевтичну ефективність: у сироватці крові відзначається зниження рівня ЦІК в 1,6 рази в порівнянні з даними хворих тварин. У тварин після лікування концентрація Ig G на 1,47 мг/мл більше порівняно з хворими телятами. Це вказує на те, що в процесі застосування емульсії прополісу зменшується термін лікування на 7 діб, оскільки підвищується опірна здатність організму, нормалізуються показники крові.

Література

1. Конопелько П. Я. Профилактика бронхопневмонии телят на промышленных комплексах / П. Я. Конопелько, А. П. Соколов // Проблемы интенсификации сельскохозяйственного производства: Тез. докл. научно-практич. конф. — Гродно, 1993. — С. 141.

2. Сторчак Ю. Г. Аналіз засобів, що використовуються з метою підвищення резистентності телят до збудників інфекційних захворювань / Ю. Г. Сторчак // Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій ім. С. З. Гжицького. Львів, 2013 Т. 15, № 3 (57). Ч. 1. — С. 211–220.

3. Терлецький Б. М. Аспекти патогенезу, вдосконаленої діагностики та лікування гострої бронхопневмонії у телят / Б. М. Терлецький, А. М. Стадник // Вісн. Білоцерк. ДАУ Зб. Наук. Праць — Біла Церква, 2006. — С. 193–202.

4. Левківська Н. Д., Левківський Д. М. Спосіб лікування телят, хворих на катаральну бронхопневмонію // Патент на корисну модель №48886 12 квітня 2010р. Бюл. №7, С. 1–8.

5. Сахнюк В. В. Неспецифічна резистентність корів при А-гіповітамінозі / В. В. Сахнюк // Наукові дослідження в галузі вет. медицини: матеріали Міжнародн. науково-практ. конф. молодих вчених, [Харків 1–2 квіт. 1997р.]. — С. 116–117.

6. Карпуть І. М. Імунний дефіцит і хвороби молодняка / І. М. Карпуть // Неінфекц. патологія тварин: матеріали наук.-практ. конфер.—[Біла Церква 7–8 черв. 1995р.] — С. 127–128.

7. Маслянюк Р. П. Початкові стадії імунної відповіді на антигенну стимуляцію тварин — імунний статус / Р. П. Маслянюк, Т. Р. Маслянюк, Т. С. Матвійшин // Науково-теоретичний журнал «Біологія тварин». — Львів, 2004, — Т. 6 (1–2). — С. 44–48.

8. Мельник В. В. Профілактика та лікування неспецифічної бронхопневмонії у телят із застосуванням цитомединів з легень великої рогатої худоби: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. вет. наук: спец. 16.00.01 / В. В. Мельник. – Біла Церква, 2001. – 16 с.

9. Левченко В. І. Комплексний метод лікування телят, хворих на бронхопневмонію / В. І. Левченко, А. В. Розумнюк, В. П. Москаленко // Вісник Білоцерків. держ. аграр. ун-ту. Вип. 2. – Біла Церква, 2003. – С. 133–140.

10. Канюка О. І. Ефективність ступеневої антибіотикотерапії при катаральній бронхопневмонії телят-сисунів / О. І. Канюка, О. Павлів, Н. В. Слюсар // Вісник Сумського нац. аграр. ун-ту.– 2007. – Вип. 8 (19). – С. 47–49.

11. Высоцкий А. Э. Справочник по бактериологическим методам изысканий в ветеринарии / А. Э. Высоцкий, З. Н. Барановская.- Издательство Министерства сельского хозяйства Республики Беларусь. – 2002. – С. 521–522.

12. Высоцкий А. Э. Справочник по бактериологическим методам изысканий в ветеринарии / А. Э. Высоцкий, З. Н. Барановская - Издательство Министерства сельского хозяйства Республики Беларусь.-2002. – С. 715–716.

13. Krapf F. E. Circulating immune complexes in HIV – infected persons / F. E. Krapf // Klin Wochenschr. – 1990. – № 3. – 68(6). – P. 299–302.

Стаття надійшла до редакції 12.05.2015

УДК 619:639.3:577.115

Лобойко Ю. В., к.с.-г.н., доцент, **Данко М. М.**, к.б.н., доцент ©

Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького

ВМІСТ ПРОДУКТІВ ПЕРЕКИСНОГО ОКИСНЕННЯ ЛІПІДІВ ТА АКТИВНІСТЬ АНТИОКСИДАНТНИХ ФЕРМЕНТІВ У ТКАНИНАХ ОДНОРІЧОК КОРОПА ЗА ЗМІШАНОЇ ІНВАЗІЇ ЕКТОПАРАЗИТАМИ

У статті наведено дані про вміст продуктів перекисного окиснення ліпідів (дієнових кон'югатів, гідроперекисів, малонового діальдегіду) та активності антиоксидантних ферментів (супероксиддисмутази, глутатіонпероксидази, каталази) в тканинах органів коропа за різної інтенсивності інвазії ектопаразитами.

Встановлено, що у досліджуваних тканинах гепатопанкресу, скелетних м'язів та зябер інвазованих ектопаразитами одnorічок коропа вірогідно зростав вміст дієнових кон'югатів, гідроперекисів ліпідів, малонового діальдегіду та знижувалася активність антиоксидантних ферментів супероксиддисмутази і каталази.

Ключові слова: *короп, ектопаразити, дієнові кон'югати, гідроперекиси, малоновий діальдегід, супероксиддисмутаза, глутатіонпероксидаза, каталаза.*